

Průvodce pro přípravu měst a obcí na požadavky GDPR – Platba místních poplatků

Modelová situace obce

10. Platba místních poplatků

Jak dopadá nová právní úprava ochrany osobních údajů na výběr místních poplatků obcí?

Příklad ze života obce: *Vybíráme místní poplatek ze psů. Jak má obec v takovém případě přistupovat ke zpracování s tím souvisejících osobních údajů?*

Popis životní situace:

Na základě zákona o místních poplatcích (zákon č. 565/1990 Sb.) mohou obce zavést a vybírat tyto místní poplatky:

- a) poplatek ze psů,
- b) poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- c) poplatek za užívání veřejného prostranství,
- d) poplatek ze vstupného,
- e) poplatek z ubytovací kapacity,
- f) poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- g) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- h) poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Posouzení z pohledu ochrany osobních údajů:

V souvislosti s výběrem místních poplatků obcí dochází ke zpracování osobních údajů poplatníků či plátců poplatku. Nejproblematictější jsou poplatky dle písmen a), b), e) a g), kde dochází dokonce ke zpracování údajů o zdravotním stavu (například informace o zdravotním postižení, nevidomosti aj.), které jsou osobními údaji zvláštní kategorie (dříve citlivé údaje). Obec (resp. její obecní úřad) jakožto správce daně, je i správcem zpracovávaných osobních údajů, a musí tak dodržovat všechny povinnosti uložené správcům osobních údajů.

Účel zpracování osobních údajů:

Účelem zpracování osobních údajů je zde výběr poplatků v souladu se zákonem o místních poplatcích a v návaznosti na něj vydané obecně závazné vyhlášky. Hlavním právním titulem pro zpracování údajů je zde tedy plnění právní povinnosti obce, tedy zpracování v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. c) obecného nařízení.

Příklad ze života obce: *V souvislosti s výběrem poplatku ze psa je tedy právním titulem pro zpracování údajů plnění právní povinnosti (dané zákonem a na něj navázanou obecně závaznou vyhláškou) obce jako zpracovatele údajů. Není tedy na místě využití žádného jiného právního titulu, není zapotřebí shromažďovat souhlasy poplatníků se zpracováním jejich údajů.*

Na straně druhé je však vhodné zajistit, že všechny dotčené osoby budou informovány (v obecné rovině nebo individuálně) o způsobu zpracování svých osobních údajů.

Rozsah zpracovávaných osobních údajů:

Pouze údaje v souladu se zákonem o místních poplatcích, tj. referenční údaje dle § 16 zákona a dále údaje rozhodné pro vyměření konkrétního poplatku dle § 2 až 10c) zákona o místních poplatcích. V rámci placení poplatku v souladu s obecně závaznou vyhláškou jsou zpracovávány osobními údaji údaje referenční a dále pak údaje rozhodné pro vyměření poplatku. V rozsahu širším, než je stanoveno zákonem o místních poplatcích nebo obecně závaznou vyhláškou, není obec oprávněna údaje poplatníků zpracovávat.

Příklad ze života obce: *V rámci naplňování zásady minimalizace zpracování osobních údajů je nutné zajistit, aby byly od poplatníků poplatku ze psa vyžadovány pouze ty osobní údaje, které jsou k danému účelu zpracování nezbytné.*

Proces zpracování osobních údajů:

Osobní údaje zde mohou být zpracovávány výlučně formou, kterou umožňuje zákon o místních poplatcích, resp. který stanovuje obecně závazná vyhláška. Jedná se zejména o shromáždění, uspořádání a vedení evidence poplatníků, respektive plátců poplatku; nahlížení do evidencí vedených plátcí (např. evidenční kniha bytovatele); nahlížení a využívání údajů ze základního registru obyvatel, informačního systému evidence obyvatel, informačního systému cizinců; zpřístupnění osobních údajů oprávněným příjemcům.

Pravidla pro zpracování osobních údajů:

Na zpracování osobních údajů v souvislosti s výběrem místních poplatků je třeba aplikovat všechny zásady GDPR, tedy zejména:

- Obec musí mít pro zpracování osobních údajů právní titul, tedy musí existovat platná obecní vyhláška, kterou je zaváděn příslušný poplatek, a která upravuje další náležitosti stanovené zákonem. Obec také musí zpracovávat osobní údaje poplatníků a plátců korektně a zákonným a transparentním způsobem (*zásada zákonnosti, korektnosti a transparentnosti*).
- Osobní údaje mohou být zpracovávány pouze pro účely správného zjištění, stanovení a zabezpečení úhrady poplatku (*zásada účelového omezení zpracování osobních údajů*).
- Je nezbytné, aby byl dodržen rozsah zpracovávaných osobních údajů předepsaný zákonem o místních poplatcích, příslušnou obecní vyhláškou zavádějící poplatek, případně daňovým řádem (*zásada minimalizace údajů*).
- Zpracovávané osobní údaje musí být přesné a v případě potřeby aktualizované. Osobní údaje, které jsou nepřesné, mají být opraveny nebo vymazány (*zásada přesnosti*).
- Zpracování osobních údajů jen po dobu nezbytně nutnou pro dané zpracování, která je dána lhůtou pro vyměření a placení daně (*zásada omezení uložení*).
- Zajistit náležité zabezpečení osobních údajů včetně ochrany před neoprávněným zpracováním (*zásada integrity a důvěrnosti*). Obec odpovídá za soulad zpracování s uvedenými zásadami a musí být schopna dodržení souladu doložit (*zásada odpovědnosti*).

Každý subjekt, jehož údaje jsou shromažďovány, má právo být informován o podstatných náležitostech zpracování jeho osobních údajů, a to již při získání osobních údajů v případě, že je obci

poskytuje přímo daný subjekt, nebo v přiměřené lhůtě po získání osobních údajů. Obec může tyto informace poskytnout v obecné rovině zveřejněním způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Na žádost subjektu údajů mu musí být poskytnuty informace o zpracování jeho osobních údajů a případně kopie zpracovávaných osobních údajů. Subjekt osobních údajů se rovněž může obrátit na pověřence pro ochranu osobních údajů (DPO) s dotazy či žádostmi o vysvětlení.

Subjekt má právo na opravu nepřesných nebo doplnění neúplných údajů. Zároveň však platí, že poplatník nebo plátcé jsou povinni obci oznámit změnu údajů uvedených v ohlášení (§14a zákona o místních poplatcích).

Ve zvláštních případech může subjekt údajů požadovat omezení zpracování. V případě tohoto zpracování se však neuplatní právo na výmaz, protože zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti (čl. 17 odst. 3 písm. b) GDPR). Rovněž se v případě tohoto zpracování neuplatní právo na přenositelnost osobních údajů k jinému správci.

V případě změny opravy či omezení zpracování musí obec tuto skutečnost oznámit příjemcům, kterým byly osobní údaje zpřístupněny.

Na obec dopadají v obecné rovině veškeré povinnosti správce osobních údajů, zejména je povinna typovému zpracování osobních údajů pro účely výběru místních poplatků věnovat pozornost v evidenci zpracování (záznamů o činnostech zpracování), zajistit odpovídající zabezpečení a omezení přístupu k osobním údajům pouze pověřeným pracovníkům a v případě bezpečnostního incidentu na poli ochrany osobních údajů, resp. porušení zabezpečení údajů takový incident zdokumentovat, v případě rizikovosti incidentu jej ohlásit Úřadu pro ochranu osobních údajů a v případě vysokého rizika i oznámit dotčeným subjektům.

Na druhou stranu obec nebude povinna provést posouzení vlivu zpracování na ochranu osobních údajů (DPIA), protože povinnost provést dané zpracování je obci stanovena právním předpisem.

Kdo má ke zpracovávaným osobním údajům přístup:

Přístup k osobním údajům má výlučně správce daně, resp. poplatku, tedy zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu, v jejichž náplni práce je výkon agendy vyměřování a výběru poplatků v pozici oprávněné úřední osoby, případně starosta nebo místostarosta obce, kteří jsou ze zákona též součástí obecního úřadu, pokud mají postavení oprávněné úřední osoby.

Příklad ze života obce: *K evidenci poplatníků týkající se poplatků ze psa nebo jakýchkoli jiných místních poplatků by měly mít přístup pouze osoby k tomu povolané, tedy ti pracovníci, kteří jsou pověřeni vyměřováním a výběrem poplatků, eventuálně starosta nebo místostarosta.*

Příklady dobré praxe při řešení modelové situace:

- ☺ *Určení konkrétních pracovních pozic, které budou mít přístup k osobním údajům poplatníků a plátců – tedy pracovníků obce zodpovědných za vyměřování a výběr poplatků (úprava rolí oprávněných osob při vstupech do informačního systému evidence obyvatel, zabezpečení přístupových údajů jako jsou přístupová jména a hesla). Odmítnutí žádosti o poskytnutí informace o průběhu konkrétního daňového řízení třetí osobě s poukazem na zásadu neveřejnosti správy daní a poplatků, povinnost mlčenlivosti správce daně a ochranu osobních údajů a soukromí plátců poplatků.*
- ☺ *Poskytnutí základní informace o poplatníkovi / poplatnících místních poplatků na základě žádosti o realizaci svobodného přístupu k informacím.*

Příklady špatné praxe při řešení modelové situace:

- ☹ *K osobním údajům zpracovávaným pro účely vybírání místních poplatků má přístup každý zaměstnanec obecního úřadu*
- ☹ *Zveřejnění seznamu osob, které nezaplatily poplatek ze psa*
- ☹ *Plošné a automatické informování všech členů zastupitelstva obce o poplatnících místních poplatků*

Testová otázka:

V případě zpracování osobních údajů za účelem vybírání místních poplatků se neuplatní následující právo subjektů údajů:

1. Právo na přístup
2. Právo na opravu
3. Právo na výmaz
4. Právo na informace o způsobu zpracování

Odůvodnění správnosti odpovědi: Odmítnutí vyhovění žádosti o výmaz údajů lze s úspěchem odůvodnit povinností obce jako správce daně a současně i správce osobních údajů uchovávat údaje potřebné pro vyměření a vymáhání jednotlivých druhů místních poplatků po dobu stanovenou zákonem o místních poplatcích.